

# Spis treści

|                                                                 |     |
|-----------------------------------------------------------------|-----|
| Wstęp                                                           | 5   |
| I. Środowisko geograficzne (Julian Janczak)                     | 7   |
| Ukształtowanie terenu                                           | 7   |
| Klimat                                                          | 11  |
| Wody                                                            | 11  |
| Świat roślinny i zwierzęcy                                      | 13  |
| Bogactwa mineralne                                              | 13  |
| Podziały administracyjne                                        | 20  |
| II. Z najwcześniejszych dziejów (Krzysztof Jaworski)            | 21  |
| III. Od powstania miasta do 1806 r. (Irena Czachorowska)        | 34  |
| Od początku XV w. do wojny trzydziestoletniej                   | 34  |
| Wiek XVII i pierwsze dziesięciolecia XVIII stulecia             | 48  |
| Od połowy XVIII w. do 1806 r.                                   | 63  |
| IV. Na przełomie dwóch epok (1807–1817)                         |     |
| Stanisław Michalkiewicz                                         | 83  |
| Okres napoleoński                                               | 83  |
| Życie gospodarcze                                               | 87  |
| Postawy ludności                                                | 95  |
| Oświata, kultura, wypoczynek                                    | 104 |
| V. Na przełomie wieków (1871–1918)                              |     |
| Stanisław Michalkiewicz                                         | 108 |
| Rozwój demograficzny                                            | 108 |
| Życie gospodarcze                                               | 108 |
| Życie polityczne                                                | 117 |
| Oświata i życie kulturalne                                      | 126 |
| W latach I wojny światowej (Franciszek Biały)                   | 129 |
| VI. Okres międzywojenny i II wojny światowej (Franciszek Biały) | 132 |
| Rozwój demograficzny i stosunki społeczne                       | 132 |
| Przemysł i rzemiosło                                            | 133 |
| Rolnictwo                                                       | 141 |
| Życie polityczne                                                | 142 |
| Gospodarka komunalna. Warunki mieszkaniowe i sanitarne          | 151 |

Szkolnictwo, prasa, życie kulturalne 154

Lata II wojny światowej 159

W powojennym Wałbrzychu

VII. Dzieje polityczne (Andrzej Małkiewicz) 162

Trudne początki 162

„Kroczyć drogą do socjalizmu” 177

Powrót nadziei 184

VIII. Osadnictwo wiejskie i miejskie oraz przemiany demograficzne w powiecie wałbrzyskim w latach 1945–1990 (Elżbieta Kościk) 194

IX. Życie gospodarcze **Stanisław Czajka** 209

Ogólna charakterystyka miasta 209

Przemysł i rzemiosło 209

Budownictwo 227

Rolnictwo 230

Handel i usługi gastronomiczne 231

Gospodarka komunalna 233

Zagrożenia ekologiczne 242

X. Ochrona zdrowia i opieka społeczna **Stanisław Czajka** 244

XI. Oświata i kultura (Jarosław Haak) 258

Szkolnictwo podstawowe 258

Repolonizacja 259

Reformy szkolne 260

Budownictwo szkolne 263

Postęp pedagogiczny 265

Wypoczynek 268

Nauczyciele 269

Licea ogólnokształcące 270

Szkolnictwo zawodowe 276

Technika i licea zawodowe 279

Oświata dla dorosłych 284

Szkolnictwo wyższe 287

Szkoły policealne 290

Życie muzyczne 292

Wałbrzyski Teatr Lalek 300

Teatr 311

Biblioteki 323

Muzeum 327

Wydawnictwa i czasopisma 329

Środowisko plastyczne 333

Kluby i świetlice 337

Zespół Pieśni i Tańca „Wałbrzych” 338

„Kleks” wśród najlepszych 339

Domy kultury i kluby 340

Wałbrzyskie Towarzystwo Kultury 342

|                                                  |     |
|--------------------------------------------------|-----|
| XII. Sport (Jarosław Haak)                       | 344 |
| Piłka nożna                                      | 344 |
| Inne dyscypliny sportowe                         | 346 |
| Na fundamencie pionierskich lat                  | 348 |
| Przemiany                                        | 353 |
| Źródła i literatura                              | 361 |
| Spis ilustracji                                  | 363 |
| Rozwój terytorialny Wałbrzycha (mapa na wklejce) |     |